

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis decimâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXIX.

M^e. GUILLELMO FUMÉE, Doctore Medico, Præside.

An vigor animi corporisque intùs mulso, foris oleo servetur?

I.

OMNIA quibus vescuntur homines, non in succos nutritios & sanguinem cedunt; ideò ad supervacanea & purgamenta amandanda certos exitus provida paravit Natura.

Insigniores corporis exitus sunt: *alvus*, *renes*, *cutisque pori*; per quos quanta sunt quæ quotidiè egeruntur, *staticis* experimentis cognoscere studuerunt Sanc-

torius in Italiâ, Gorter apud Batavos, Keill in Angliâ, Dodard lutetiæ Parisiorum. Eorum Opera celeberrimi Medici diurnâ manu versare satagunt, cum illis rusticantur & pernoctant.

Perspiratio insensibilis quam *diapnœam* vocat Helmont (1), de quâ hîc dicere incumbit, est effluvium illud quod vaporem æmulans fit per corporis habitum cutaneosque poros. Perspirabilis igitur materia elevatur ex humoribus, omnibus functionibus absolutis, solidisque detritis (2). Partes ultrà modum animalisatæ, ad nutritionem non ampliùs aptæ, magis ac magis ad putredinem vergentes salubri nisu è corpore rejiciuntur.

Non in omnibus vitæ periodis eadem est hujusce materiæ quantitas, æstiva enim perspiratio maxima longè superat hyemalem. Diurna est nocturnæ sesqui altera. Ultrà citràque latitudinem suam naturalem perspiratio fertur, vel calore & exercitio, vel frigore & quiete. Ab equitatione perspiratio promovetur. Minùs attamen perspirat nimio exercitio sole fervente defatigatus (3). Perspirationis immensa à corporis humani exercitatione copia (4).

Valdè differt perspiratio à sudore qui per cutis poros sub aquæ specie erumpit. Ejus materia est humor tenuis de sero & lymphâ participans. In genere sufficiat sudorem alium esse bonum & salutarem, alium noxium & malum. Ad bonum pertinet spontaneus criticus, ut in morbis acutis; ad malum verò spectat sudor nimius, depravatus (5). In sano homine, sudor est excretio præternaturalis, debilitans, de succorum nutritiorum parte defraudans, indè ultràmodum auctus inspissationem lymphæ, obstructiones, hydropem, &c. accersit.

I I.

PERSPIRATIO hæc quantumvis necessaria, imminui, quin imò penitùs supprimi potest & quidem absque noxâ: dicti veritatem abundè comprobant Veterum & quorumdam Neotericorum scripta & observationes, cuique eorum

(1) Tr. Tumul. Pestis, § *præparata sedes.*

(2) Gorter de perspirat. insensib. p. 4.

(3) Ità expertus est & probavit Alexander.

(4) Haller, Elem. Physiol., tom. 2, pag. 419.

(5) De sudore prorsùs nigro instar attramenti salutari & excreto legatur sing. Observ. D. Olai Boorrichii in Act. Hassn, tom. 1, Obs. 70.

Opera legenti nullum remanebit dubium. Ut magis ac magis elucescat veritas; necesse non est descendere in regnum hypothesium & conjecturarum, sufficit omnis ævi Medicorum celeberrimorum libros pervolvere.

Ex his constat unctiones oleosas antiquitùs tantoperè decantatas, hodiè obsoletas, vel rarò admodùm in usum adhibitas effectum hunc producere.

Non ignorabant antiqui Medici iis occludi poros cutis, sed perspirationem insensibilem imminuere, sudorem verò tanquàm excretionem præternaturalem supprimere, in animo habebant. Nihil apud illos magis in usu fuit, quàm corporis unctio; hâc, post balneum & exercitationem, nimium sudorem cohibebant; hâc à labore aut itinere defatigatos reficiebant. Hanc viris (1) tàm sanis, quàm ægrotis, ætate vigentibus, aut confectis convenire existimabant; hanc hyeme & æstate, mane & vespere adhibebant.

Post iter, inquit Celsus, (2) *primùm sedile, deindè unctio tùm calida aqua in balneo magis superiores partes, quàm inferiores fovent. Si quis verò exustus in sole est, huic in balneum protinùs eundum est, perfundendumque oleo corpus & caput. At si qui perfrixit, opus est balneo primùm involuto sedere donec insudet, tùm ungi, deindè lavari.*

Et in alio loco (3) ubi de sudore. *Ubi in balneum venit, paulisper residere; experirique num tempora astringantur, & an sudor aliquis oriatur, illud si incidit, inutile eo die balneum est: perungendus est is leniter, & referendus est, vitandumque omninò frigus, & abstinentiâ utendum est.*

Frictiones quas appellat præparatorias ante exercitium suadet Paulus Aegineta (4). *Antè exercitia corpus moderatè calefacere oportet frictione per lintea factâ; deindè per oleum fricandum est nudis manibus, donec probè caluerit & mollitum fuerit corpus, & florido rubore rubuerit, & ad tumorem productum fuerit;* qui mos adhuc viget apud Islandiæ incolas, ad arcendum frigus.

(1) Lege sancitâ an. ab urbe conditâ 730, Romani militiæ nomen dare cogebantur anno ætatis decimo septimo; Balnea vero adibant & oleo ungebantur circà annum decimum quartum.

(2) Lib. 1, cap. 3.

(3) Lib. 2, cap. 16.

(4) De Re Medicâ, lib. 1, cap. 15.

Idem præceptum dat *Galenus* (1), & sic habet : *Porrò in sanis, si quidem ex longo itinere, aut exercitatione, aliove quovis pacto, corpus ipsis exhaustum est, eis inungi, & antè sudorem permittunt.*

Secundum quasdam regulas peragebantur unctiones (2), antequam ungerentur corpora, *fricatores* cutem radebant instrumento strigilis nomine cognito, cochlaris formam imitante cujus figuram videre est apud Mercurialem (3) quandòque addebatur oleo pulvis, ut major evaderet affrictus.

Contrà quosdam morbos, v. g., convulsiones, dolores vividos, urinarum suppressiones &c., oleorum balnea in usum advocare non dubitabant Antiqui (4). Aliquandò aquæ addebant oleum quod agitatione repetitâ miscere studebant (5).

Dicendi non foret finis, si omnia quæcumque scripta sunt à variis Auctoribus colligere tentaremus, in iis longiùs immorari vetant Dissertationis angustiæ; itaque sit.

III.

Ex hâctenùs dictis patet absque periculo imminui posse insensibile effluvium erumpens per poros cutis, dummodò alvus & renes munus obeant. Sic apud Romanos alimentorum natura laxam alvum servabat. Neminem fugit eos oleribus præcipuè pastos; mulso, aquâ calidâ, necnon & hydromele refectos fuisse, sed diæta hæc ad intestina appellat perspirationis insensibilis materiam; altera causa, consuetudo scilicet, omne periculum amovebat, hoc vivendi modo, vitâ longâ & sanâ fruebantur. Hinc Democritus interrogatus circà media quæ homines adhibere debeant, ut diutiùs vivant, respondit : *Si corpora exteriora oleo, interiora autem melle inungerent. Multi senectam longam mulsi* (6) *tantùm nutritu toleravere, neque alio ullo cibo, celebri Pollionis Romilii exemplo. Centesimum annum excedentem, eum divus Augustus hospes interrogavit, quânam maximè ratione vigorem illum animi corporisque custodisset.* At ille respondit : *intùs mulso, foris oleo* (7).

(1) De Simpl. Medic. Facult., lib. 2, cap. 24.

(2) Galen. ibid. & cap. 22.

(3) De Arte Gymnastic.

(4) Oribas., lib. 10, Collect. cap. 37, ex Herodoto, lib. de remidiis intrinsecùs occurrentibus.

(5) Idem Synops, lib. 1, cap. 37.

(6) Mulsum à mulseo dicitur, quasi melle delinitum. Est potio ex vino melleque confecta. Plin., lib. 22, cap. 24. *Defrutum* dicebatur olim specialiter *mustum ad dimidias decoctum*. Castel. elxic. Medic.

(7) Plin. Hist. Nat., lib. 22, cap. 24.

Habebant veteres Romani mulſum in deliciis, & in triumpho milites ab Imperatore eo donabantur.

Sed ſpectatores vos nunc ne miremini
Quod non triumpho. Pervolgatum eſt,
Nihil moror,
Veruntamen accipientur mulſo milites (1).

Mulſum tanti facit Martialis, ut ambroſias ornare dapes id poſſe cenſeat: quippè quod dignum ſit, ut à Ganymede Jovis pocillatore in coelo propinetur.

Attica nectareum turbatis mella Falernum
Miſceri decet hoc à Ganymede merum.

Præſtantiſſimum verò è veteri vino auſtero & bono melle confectum putat Dioſcorides (2).

Apud Hebræos invaluit etiam uſus diebus quibuſdam feſtivis mulſum bibendi; uti patet ex ſequentibus: *Ite, comedite pinguia, & bibite mulſum .... quia ſanctus dies Domini eſt* (3).

I V.

INTER humores aquoſos jàm notaverat Hippocrates, perſpirabilem materiam ad alvum converti, & viciſſim, quandò pronuntiavit ſiccam alvum iis eſſe quibus cutis mollis eſt (4). Perſpirationis & ſudoris cæteræ excretiones vicariæ ſunt (5).

Vulgatiſſimum quidem eſt cute à frigore percuſsâ, penè oculi ictu citiùs urinæ ad exitum appellentis ſtimulum percipi. Quidam manus non lavant, quin micturiant. In hyſtericis & hypochondriacis, ſæpiùs evenit ſiccâ cum cute, frigidaque nimiùm, & vires frangentem urinæ effluxum conjungi.

(1) Plautus in Bachidibus, Scen. Atridæ.

(2) Lib. 5.

(3) Eſdr. lib. 2, cap. 8, verſ. 10, Act. Apoſtol. cap. 2, verſ. 13.

(4) Epidem. lib. 6.

(5) M. Bouvart in Theſ. ann. 1737.

Alvum repressâ perspiratione moveri constat, sive metu constricta fuerit, sive primo autumni frigore, sive frigido pavimento pedes immittantur; quo remedio ad liberandam alvum dudùm constrictam, vix aliud potentius reperitur. Non ignotum veteribus auxilium est, quo hydrops sanatur, dùm universa cutis *ceromatibus* obducitur, ut repercussa perspiratio in urinas convertatur (1).

Ad salivæ vias humor perspirabilis quandoquè migrat, quando frigus aliave causa sudorem supprimit (2); ad nares repercussa perspiratio notissimam stillam hibernam facit (3). Uti ad intestina perspirabile id quod per cutem exhalavit, ità in cutem transit, quod per intestina exsudabat; sudor corporisque vehemens exercitatio diarrhæas suppriment. In cholerâ biduo urina suppressa fuit (4).

Non raro versus intestina aberrans illud perspirabile quod per cutem exhalare solebat, procreat diarrhæas quæ non possunt sanari nisi illud revocetur ad cutem; si pulmonem subeat, varios morbos producet, ut peripneumoniam notham, tussim, sputum cruentum, phtysim, &c.

V.

NOSTRATUM certè hominum saluti, in aëre humido ac crasso degentium, unctio oleosa non parùm inservire potest; sed inusitata pro novis habentur, & apud vulgus non nisi ægrè admittuntur.

Multùm igitur eorum interest, quorum corpora attenuantur & debilitantur, quo potissimum coelo, atque aëre utantur. Nam singuli cutis pori sunt totidem quasi ora, quæ non solùm aërem, sed etiam omne in aëre volitans, sive amicum sanguini, sive inimicum promiscuè hauriunt. Summa igitur in eligendo aëre, sicuti in victûs ratione à morbo convalescentibus cura est adhibenda.

Hinc etiam sequitur, ubi morbus aliquis populariter grassatur, omnem evacuationem esse malam; hac enim ad morbi semina recipienda & imbibenda corpus magis aptum & idoneum efficitur. Hanc humoris per cutem absorbendi facultatem percepisse videntur è *Medicis methodicis*, qui *Diatritarii* audiebant, nam cum his in usu erat morborum curationem à trium dierum jejunio instituere, hoc tempore

(1) Cœlius Aurelian. Chron., lib. 3, cap. 8.
(2) Binninger, lib. 1, obs. 10.
(3) Kaaw perspirat. N° 18.
(4) La Metrie, Obs. de Med. prat.

ægrotorum corpora inungebant, & cataplaſmatibus & involucro, ex oleo expreſſo, involvebant (1).

Europæi migrantes ad Americanos calore inſolito deuſti, tantam fluidi quantitatem per poros cutis amittunt, ùt ſpiſſior lympha, ſiccior fibra evadant, appetitus languet; indè debilitas, hydrops; ex his videtur quanta ſit unctionum utilitas. Populis inter Tropicos vitam degentibus oleoſam cutem natura dedit, quâ ſiccâ, languent, moleſtias patiuntur, & corpus inungere coguntur (2), ut ſanitatem recuperent.

Exercitus noſtri trans Rhenum, Alpes, Pyrenæoſque montes deportati morbis epidemicè graſſantibus magis quàm ferro devaſtantur. Non raro horrendus ipſo nomine morbus, terrifica peſtis furit, patriæ jugulo imminet, necem militibus minatur. Legiones verò Romanæ ab æſtuante Aſiæ ſolo ad paludes gelu rigentes Septentrionis, ſalvâ ſanitate migraſſe legimus; undenam differentia hæc repetenda videtur, niſi ab alternis vicibus caloris, frigoris, humiditatis? Hinc prima mali labes, hinc excretiones cutaneæ modò nimiæ, modò parciores: iis retentis vel ſuppreſſis, mox oriri videntur morbi inflammatorii, putridi, maligni, viſcerum infarctus, mali moris abſceſſus; quandòque pulmones in tetram putrilaginem uno vel altero *nycthemero* diffluunt.

Has labes, hæc morborum ſeminia, unctionibus oleoſis, mulſi potu, efficaciter amovebant Romani, numquid in uſum mutatis mutandis, revocari non poſſent ad ſervandos milites hodiernos (3)? Saltem ex his omnibus patet quanti unctionum oleoſarum mulſique uſum fecerint Antiqui, experientiâ & ratione ſuffulti, & quanto cum emolumento eadem media poſſent à Neotericis adhiberi.

Undè concludere pronum eſt:

Ergò vigor animi corporiſque intùs mulſo, foris oleo ſervatur.

(1) Vid. Keill Medicin. Static. Britan.

(2) M. Peyrilhe, Hiſt. de la Chirurg., Tome 2, pag. 330. M. Mathey Theſ. propugnatâ Pariſiis, 1778.

(3) M. Peyrilhe, Hiſt. de la Chirurg., Tome 2, pag. 329.

Proponebat Pariſiis CLAUDIUS COUILLEROT DES CHARIERES, Biſuntinenſis, Doctor Medicus Rhemenſis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, Theſeos Auctor.

Tipis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Typographi, viâ *du Fouare*. 1789